

ΡΩΜΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ιστορία του Ρωμαϊκού πολιτεύματος και των πηγών του Ρωμαϊκού δικαίου.

Διδακτικές Ενότητες

1. Μύθοι για την ίδρυση της Ρώμης: ετρουσκικά πρότυπα και η αρχαϊκή οργάνωση της κοινωνίας της Ρώμης. Δίκαια της αρχαιότητας στην Μεσόγειο και την Εγγύς Ανατολή. Αρχαιογνωστικές πηγές και μεθοδολογικά προβλήματα της μελέτης του Ρωμαϊκού δικαίου. Χρονολόγηση της Ρωμαϊκής ιστορίας και περιοδολόγηση της ιστορίας του Ρωμαϊκού δικαίου.
2. Η περίοδος της Βασιλείας (8^{ος}-6^{ος} π.Χ. αιώνα): πολιτειακά όργανα και πηγές του δικαίου την περίοδο της Βασιλείας. *Leges regiae*. Οι πηγές της εξουσίας: γενεαλογία και μεταλλάξεις της έννοιας του *imperium*. Από την Βασιλεία στην Δημοκρατία. Η περίοδος της Δημοκρατίας και η εξάπλωση της Ρώμης.
3. Η πάλη των τάξεων στην αρχαϊκή Ρωμαϊκή κοινωνία: πατρίκιοι και πληβείοι. Ο Δωδεκάδελτος Νόμος (451-448 π.Χ.) και η *Lex Hortensia* (267 π.Χ.).
4. Οι κύριες συγκρούσεις της Ύστερης Δημοκρατίας. Πολιτειακά όργανα και πηγές του δικαίου την περίοδο της Δημοκρατίας: λαϊκές συνελεύσεις (*comitia curiata*, *comitia centuriata*, *concilium plebis*) και άρχοντες (ύπατοι, πραιτορες, τιμητές, αγορανόμοι, ταμίεις). Ο νόμος (*lex*) και η ψήφισή του. Τα ήδικτα των αρχόντων. Η νομική θέση του εθίμου.
5. Ρωμαϊκή θρησκεία και πολιτισμός την περίοδο της Δημοκρατίας. Η άνοδος του Ιουλίου Καίσαρα, το φάσμα του εμφυλίου πολέμου. Η γένεση της Αυτοκρατορίας και οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις του Οκταβιανού Αύγουστου. Η θέση της Συγκλήτου τον 1^ο μ.Χ. αιώνα.
6. Οι δυναστείες της Πρώιμης Αυτοκρατορίας: Ιούλιοι και Κλαύδιοι. Διαίρεση και οργάνωση των Ρωμαϊκών επαρχιών: αυτοκρατορικές και συγκλητικές επαρχίες. Ο ελληνικός κόσμος υπό Ρωμαϊκή κυριαρχία: οι «ελεύθεροι» πόλεις και οι αρμοδιότητες του Ρωμαίου διοικητή.
7. Η δυναστεία των Φλαβίων και η γέννηση του χριστιανισμού. Ο αιώνας των Αντωνίων. Οικονομία και κοινωνία τον 1^ο και 2^ο μ.Χ. αιώνα.
8. Ορισμοί και διακρίσεις του δικαίου (*Dig. I.1.1.1.-4, I.1.7-8. Gaius, Institutiones I.1-2.*). Γραπτό και άγραφο δίκαιο (*Dig. I.1.6.1*). Δίκαιο και *Mores Maiorum*. *Ius civile* και *ius gentium*. *Ius civile* και *ius praetorium*.
9. Πολιτειακά όργανα και πηγές του δικαίου την περίοδο της Αυτοκρατορίας. Ο Αυτοκράτορας και το *Consilium Principis*. Οι αυτοκρατορικές *constitutiones* και η λειτουργία τους: *edicta*, *decreta*, *rescripta*, *epistulae*, *mandata*. Σύγκλητος και *Senatus Consulta*. Το ρυθμιστικό πλαίσιο των *leges* (1^{ος}-3^{ος} μ.Χ. αιώνες). Διοικητική οργάνωση την περίοδο της Αυτοκρατορίας.
10. Η νομική επιστήμη και φιλολογία της προκλασικής και κλασικής περιόδου. Από τον Gnaeus Flavius στον Sextus Aelius Paetus και την “*Commentaria tripartite*” ή «*Tripertita*». Ρωμαίοι νομικοί: P. Mucius Scaevola, M. Iunius Brutus M. Manilius Quintus Mucius Scaevola. *Ius respondendi* (*Dig. I.1.49*).
11. Η *Constitutio Antoniniana* (212 μ.Χ.) και η επέκταση της ιδιότητας του Ρωμαίου πολίτη. Από τον Σεπτίμιο Σεβήρο στον Διοκλητιανό: θεωρίες της «κρίσης» του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα και οι απαρχές της Ύστερης Αρχαιότητας.
12. Η εξάπλωση των χριστιανικών εκκλησιών από τις ανατολικές επαρχίες στην Ρώμη. Διωγμοί και μαρτύριο. Από την Τετραρχία στον Κωνσταντίνο τον Μέγα. Πολιτειακά όργανα και πηγές του δικαίου την περίοδο της Δεσποτείας. Από την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης στον Ιουστινιανό. Ο Αναφορικός Νόμος.
13. Η Ιουστινιάνειος κωδικοποίηση: συγκρότηση και χαρακτήρας του *Corpus Iuris Civilis*. Το Ρωμαϊκό δίκαιο στην Ανατολή μετά το *Corpus Iuris Civilis*. Το Ρωμαϊκό δίκαιο στην Δύση: εξέλιξη και διάπλαση της νεότερης επιστήμης του δικαίου. Κωδικοποιήσεις - η Σχολή του φυσικού δικαίου - η ιστορική σχολή του δικαίου. Το Ρωμαϊκό δίκαιο από τον 19^ο στον 21^ο αιώνα.

Γκόφας, Δ. (3^η έκδ. 1986), *Ιστορία και Εισηγήσεις του Ρωμαϊκού Δικαίου*, τόμος Ια, Αθήνα-Κομοτηνή.

Πετρόπουλος, Γ. (2^η έκδ. 1963) *Ιστορία και Εισηγήσεις Ρωμαϊκού Δικαίου*, τόμος Ι. Αθήνα.

Honoré, T. (2^η έκδ. 1994), *Emperors and Lawyers*. Οξφόρδη.

Kunkel, W. (1973 2^η έκδ.), *An Introduction to Roman Legal and Constitutional History*. (μετφρ: J. M. Kelly). Οξφόρδη.

Jolowicz, H. F. & Nicholas B. (3^η έκδ. 1972), *Historical Introduction to the Study of Roman Law*. Κέμπριτζ.

Millar F. (1992, 2^η έκδ.), *The Emperor in the Roman World*. Λονδίνο.

Robinson, O.F. (1997), *The Sources of Roman Law*. Λονδίνο.

Watson, A. (1995), *The Spirit of Roman Law*. Αθήνα, Τζόρτζια.